

Latvijas Zinātnes padome

Informācija par 2018. gadā valsts pētījumu programmās iesniegtajiem un finansētajiem projektiem

2019

SATURS

IEVADS.....	3
VPP „Latvijas mantojums un nākotnes	5
izaicinājumi valsts ilgtspējai”	5
Iesniegtie projektu pieteikumi	5
Pārstāvētās institūcijas.....	5
Personāls	7
Izvērtēšanas rezultāti	7
Ekspertu atziņas un ieteikumi	8
Finansētie projektu pieteikumi	11
VPP „Latviešu valoda”	13
Iesniegtie projektu pieteikumi	13
Pārstāvētās institūcijas.....	13
Personāls	13
Izvērtēšanas rezultāti	14
Ekspertu atziņas un ieteikumi	14
Finansētais projekta pieteikums	15
VPP “Enerģētika”	17
Iesniegtie projektu pieteikumi	17
Pārstāvētās institūcijas.....	17
Personāls	18
Izvērtēšanas rezultāti	18
Ekspertu atziņas un ieteikumi	19
Nozares specifisko kritēriju izvērtējums	21
Finansētie projekti	21
Secinājumi	25

IEVADS

1. Valsts pētījumu programmā izsludināti 6 konkursi:

- „Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi valsts ilgtspējai”,
- „Latviešu valoda” un
- 4 konkursi „Enerģētikas” programmā.

2. Iesniegti 35 projektu pieteikumi, finansēti 17 projekti.

Ministru kabinets 2018. gada 4. septembrī apstiprināja noteikumus Nr. 560 „Valsts pētījumu programmu projektu īstenošanas kārtība” [turpmāk – MK noteikumi], kas noteica jaunu kārtību valsts pētījumu programmu [VPP] konkursu īstenošanai un projektu administrēšanai.

Saskaņā ar Zinātniskās darbības likuma 35. panta pirmo daļu **VPP ir valsts pasūtījums zinātnisku pētījumu veikšanai noteiktā ekonomikas, izglītības, kultūras vai citā valstij prioritārā nozarē ar mērķi veicināt šīs nozares attīstību.**

Programma kā valsts pasūtījums ir politikas īstenošanas instruments, ar kura palīdzību tiek identificēti un pētīti Latvijas ilgtspējai un attīstībai nozīmīgākie jautājumi. To risināšanai ir nepieciešams virzīt Latvijas zinātnisko institūciju darbu, resp., noteikt pētniecības uzdevumus.

Izglītības un zinātnes ministrija [IZM] un Ekonomikas ministrija [EM] VPP finansēšanai 2018. gadā un nākamajos 3 gados ir ieplānojušas **10 802 643 eiro**, kas tika piešķirti atklāta konkursa kārtībā.

VPP izveides kārtība:

- VPP izveido Ministru kabinets, nosakot tās mērķi, tematiskos un horizontālos uzdevumus,
- VPP izstrādi un īstenošanu uzrauga un virza stratēģiskās vadības padome un programmas īstenošanas un uzraudzības komisija [komisija],
- konkursa nolikumu apstiprina komisija,
- konkursu izsludina un īsteno Latvijas Zinātnes padome [LZP],
- projektu finansējumu administrē Studiju un zinātnes administrācija [SZA].

2018. gada septembrī un oktobrī Latvijas Zinātnes padome [LZP] izsludināja konkursus vairākās programmās.

1. tabula. 2018. gadā izsludinātie projektu konkursi zinātnē

Programma	Konkurss	Izsludināšanas datums
IZM programma „Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi valsts ilgtspējai”	atklātais projektu pieteikumu konkurss	25. septembris
IZM programma „Latviešu valoda”	atklātais projektu pieteikumu konkurss	4. oktobris
EM programma „Enerģētika”		
	atklātais projektu pieteikumu konkurss „Energoefektivitāte”	11. oktobris
	atklātais projektu pieteikumu konkurss „Valsts ilgtermiņa enerģētikas politikas plānošanas analītiskais ietvars”	11. oktobris

	atklātais projektu pieteikumu konkurss „Ilgtspējīga enerģētikas infrastruktūra un tirgus”	11. oktobris
	atklātais projektu pieteikumu konkurss „Atjaunojamie un vietējie energoresursi”	12. oktobris

Šajos sešos konkursos zinātniskās institūcijas iesniedza 35 projektu pieteikumus. Kā projektu iesniedzēji vai sadarbības partneri piedalījās 24 institūcijas (starp tām divas valsts institūcijas). Projekti tika iesniegti elektroniski Nacionālajā zinātniskās darbības informācijas sistēmā.

Pārskatā apkopota svarīgākā informācija par katru VPP, kas tika izsludināta 2018. gadā, – par konkursa norisi, par iesniegtajiem pieteikumiem, zinātnisko vērtēšanu un ekspertu atziņām, kā arī informācija par finansētajiem projektiem. Pārskats veidots par katru VPP atsevišķi.

VPP „Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi valsts ilgtspējai”

Iesniegtie projektu pieteikumi

Projektu pieteikumi tika iesniegti līdz 2018. gada 29. oktobrim. Programmas virsmērķi, mērķi, tematiskos un horizontālos uzdevumus var apskatīt [šeit](#). Kopā konkursā iesniegti 16 projektu pieteikumi.

Projektu pieteikumi tika iesniegti četrās zinātņu nozaru grupās – sociālajās zinātnēs, humanitārajās un mākslas zinātnēs, kā arī dabaszinātnēs un inženierzinātnēs un tehnoloģijās.

Kopā pieteikumos pārstāvētas 16 zinātņu nozares. Visbiežāk projektos pārstāvēts vēstures un arheoloģijas pētniecības virziens (sk. 2. tabulu). Iesniegtajos pieteikumos ir daudz starpdisciplināru (pat sešu zinātņu nozaru) saskartēmu.

2. tabula. Projektu pieteikumos pārstāvētās zinātņu nozares

NR.	ZINĀTNES NOZARE	PIETEIKUMU SKAITS
SOCIĀLĀS ZINĀTNES		
1.	Socioloģija un sociālais darbs	3
2.	Ekonomika un uzņēmējdarbība	3
3.	Politikas zinātne	3
4.	Plašsaziņas līdzekļi un komunikācija	2
5.	Psiholoģija	1
6.	Tiesību zinātne	3
7.	Sociālā un ekonomiskā ģeogrāfija	1
8.	Izglītības zinātnes	2
9.	Citas sociālās zinātnes, t. sk. starpnozaru sociālās zinātnes un militārā zinātne	3
HUMANITĀRĀS UN MĀKSLAS ZINĀTNES		
10.	Filozofija, ētika un reliģija	1
11.	Valodniecība un literatūrzinātne	1
12.	Mūzika, vizuālās mākslas un arhitektūra	2
13.	Vēsture un arheoloģija	4
14.	Citas humanitārās un mākslas zinātnes, t. sk. radošās industrijas zinātnes	5
DABASZINĀTNES		
15.	Zemes zinātnes, fiziskā ģeogrāfija un vides zinātnes	1
INŽENIERZINĀTNES UN TEHNOLOĢIJAS		
16.	Būvniecības un transporta inženierzinātnes	1

Pārstāvētās institūcijas

Projektu pieteikumus iesniedza 11 zinātniskās institūcijas, savukārt 14 zinātniskās institūcijas un 1 valsts institūcija piedalījās konkursā kā sadarbības partneri. 3. tabulā var aplūkot institūciju rezultātus, ņemot vērā iesniegto pieteikumu skaitu.

3. tabula. Pārskats par institūciju dalību VPP konkursā

NR.	PROJEKTA IESNIEDZĒJS	IESNIEGTIE PIETEIKUMI	SADARBĪBAS PARTNERIS	FINANSĒTIE PIETEIKUMI
1.	Agroresursu un ekonomikas institūts		1	1 (kā sadarbības partnerim)
2.	Daugavpils Universitāte		2	1 (kā sadarbības partnerim)
3.	Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija	1		
4.	Latvijas Jūras akadēmijas Pētniecības institūts		1	
5.	Latvijas Kultūras akadēmija	1	1	
6.	Latvijas Lauksaimniecības universitāte	1	2	2 (kā sadarbības partnerim)
7.	Latvijas Mākslas akadēmija		2	
8.	Latvijas Nacionālā bibliotēka	1	2	1
9.	Latvijas Universitāte	6	4	2 1 (kā sadarbības partnerim)
10.	Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts	1		
11.	Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts	1		
12.	Latvijas Zinātņu akadēmija	1	1	1
13.	Latvijas Zinātņu akadēmijas Baltijas stratēģisko pētījumu centrs		1	
14.	Paula Stradiņa Medicīnas vēstures muzejs		1	
15.	Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija		1	1 (kā sadarbības partnerim)
16.	Rīgas Stradiņa Universitāte		1	1 (kā sadarbības partnerim)
17.	Rīgas Tehniskā universitāte	1	1	
18.	Valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Paula Stradiņa Klīniskā universitātes slimnīca” Zinātniskais institūts	1		
19.	Vidzemes Augstskola	1	1	1 1 (kā sadarbības partnerim)

Ņemot vērā VPP specifiku, gandrīz visi projektu pieteikumi bija starpinstitūciju projekti. Vienā no pieteikumiem piedalījās pat 5 zinātniskās institūcijas, kas liecina par zinātnieku un institūciju vēlmi sadarboties, lai rastu veiksmīgākos risinājumus VPP jautājumu kontekstā.

Personāls

Pēc konkursa nosacījumiem katrā pieteikumā bija jāparedz noteikts augstskolās studējošo skaits, tādējādi nodrošinot paaudžu maiņu zinātnē, jauno pētnieku kvalifikācijas pilnveidi un sekmējot cilvēkkapitāla attīstību. Katrā projektā studējošo kopējai darba slodzei jāatbilst vismaz 3,0 pilna darba laika slodžu ekvivalentiem [PLE] projekta īstenošanas laikā.

Visos pieteikumos tika ievērota prasība iesaistīt studējošos. Augstskolās studējošo darba slodze visu projektu pieteikumos vidēji veidoja 48 % no kopējās zinātnisko grupu darba slodzes, tā pietuvojoties horizontālo uzdevumu izpildes prasībām. Līdz ar to gandrīz pilnībā ievērotas prasības starpdisciplināru, starptautiski konkurētspējīgu zinātnieku grupu attīstībā un zinātnieku iesaistē izglītības procesā, savukārt attiecīgajām tautsaimniecības nozarēm tiek sagatavoti nepieciešamie speciālisti, nodrošinot prakses un darba iespējas studējošajiem.

Plānots, ka projektu pieteikumos tiks iesaistīti pētnieki un citi nodarbinātie 323,89 PLE (vidēji projektā 20,24 PLE) apmērā 3 gadu laikā, t. sk. 155,29 PLE paredzot studējošajiem (vidēji projektā 9,71 PLE).

Izvērtēšanas rezultāti

Pirms pieteikumu zinātniskās izvērtēšanas tika veikta projektu pieteikumu administratīvā izvērtēšana – tika pārbaudīta projektu pieteikumu atbilstība formālajiem kritērijiem, piemēram, vai projektu iesniedzošās institūcijas atbilst konkursa nosacījumiem. Administratīvās izvērtēšanas rezultātā tika noraidīts viens projekta pieteikums.

Zinātniskā izvērtēšana tika veikta atbilstoši MK noteikumiem Nr. 560 un konkursa nolikumam.

- Vērtēšanu veica 2 attiecīgo zinātņu nozaru starptautiskie eksperti ar pieredzi pētījumos, kas vērsti uz politikas plānošanas un rezultātu pielietojamības veicināšanu.
- Vērtēšanā tika ievēroti MK noteikumu 27.–29. punktā noteiktie trīs kritēriji:
 - izcilība – 30% (A),
 - ietekme – 50% (B),
 - ieviešana – 20% (C).

Konsolidētais vērtējums aprēķināts, izmantojot šādu formulu:

$$K = (3A \times 0,3) + (3B \times 0,5) + (3C \times 0,2).$$

Ekspertu vērtējumi izstrādāti atbilstoši:

- profesionālapskates (*peer review*) principiem,
- programmas mērķiem un tematiskajiem uzdevumiem,
- Informācija un papildu materiāli ekspertiem tika iesniegti angļu valodā,
- Ar ekspertu vērtējumiem varēja iepazīties arī projektu iesniedzēji.

Konkursa nolikumā tika noteikts kvalitātes vērtējuma minimālais sliekšnis – 3 punkti katrā kritērijā un 9 punkti kritērijos kopā. Tikai viens projekta pieteikums tika novērtēts zemāk. Zinātniskās izvērtēšanas rezultātus sk. 4. tabulā.

4. tabula. Projektu pieteikumu kvalitātes izvērtēšanas rezultātu vidējie rādītāji

Kritērijs	Zemākais	Augstākais	Vidējais
Izcilība	2,5	4,5	3,4
Ietekme	3	4,5	3,5
Ieviešana	3	4	3,5
Kopā	8,5	13	10,3
Konsolidētais vērtējums	8,55	13,2	10,3

Ekspertu atziņas un ieteikumi

Vērtējot projektu pieteikumus, eksperti pamatoja savu viedokli un sniedza ieteikumus projektu pie-
teicējiem.

LZP šos ieteikumus ir apkopojusi 5. tabulā (vērtēšanas kritēriju grupās).

5. tabula. Ekspertu viedokļi un ieteikumi

Vērtēšanas kritēriju grupas
IZCILĪBA Projekta metodoloģija (10) <ul style="list-style-type: none">• projektā jāizmanto metodoloģiskās pieejas, kas atbilst izvirzītā mērķa sasniegšanai• metodoloģiskās pieejas jāapraksta pietiekami detalizēti, iekļaujot arī paskaidrojumu, kāpēc tās ir inovatīvas• pētījuma stratēģijā jāņem vērā visi uzdevumi, nepieļaujot to atkārtēšanos, dublēšanos• pētījuma stratēģija un saturiskā koncepcija jāveido vienoti un saskanīgi• skaidri jāapraksta datu vākšanas, ieguves metodes, pieejas un plānotie informācijas avoti
Projekta mērķis, hipotēze, pētījuma centrālais objekts un saturiskā koncepcija (8) <ul style="list-style-type: none">• ir noderīgi, ja mērķa sasniegšanā ir norādīti un aprakstīti mērāmi indikatori• jāapraksta plānoto datu ieguves nepieciešamība pētījuma kontekstā• ja ir kāds centrālais izpētes objekts, tas jānorāda pētījuma apraksta sākumā, lai nav pārprotams (sevišķi, ja to pētniecībā izmanto un interpretē dažādi)
Zinātība, projekta vieta zinātnes nozares starptautiskajā kontekstā (7) <ul style="list-style-type: none">• ja pētījuma mērķis un uzdevumi ir sadrumstaloti, jaunu zināšanu radīšana ir apšaubāma• aprakstot potenciāli iegūstamās zināšanas, nepieciešams norādīt to ilgtspējas mērīšanas instrumentus• lai paskaidrotu izvēlēto temata un pētījuma oriģinalitāti, jāapraksta tā vieta plašākā zinātības kontekstā• starpdisciplināros projektos zinātības aprakstā jāietver visi pētījuma aspekti
Sadarbības partneru zinātniskā kompetence projekta kontekstā (4) <ul style="list-style-type: none">• ja pētījumā aplūkoti starptautiski aktuāli jautājumi, zinātniskajā grupā ieteicams iekļaut arī starptautiskos ekspertus• ņemot vērā programmas mērķi un tematiskos uzdevumus, projektos iekļaujami arī sociālās jomas jautājumi un sociālo zinātņu metodoloģiskās pieejas

- ja projekts ir starpdisciplinārs, zinātniskajā grupā jāiekļauj speciālisti, kuri ir kompetenti visās šajās saskarnzarēs
- ja pētījumā ir vairāki vienādas nozīmes pētniecības virzieni, katru no tiem vajadzētu vadīt kādam galvenajam izpildītājam

IETEKME

Sociāli ekonomiskās ietekmes novērtējums (10)

- lemjot par socioāleconomiskās ietekmes mērķiem, skaidri jānorāda šo mērķu sasniegšanas ceļš, kā arī līdzekļi un iesaistītās puses
- izstrādājot politikas plānošanas ieteikumus, jāparedz, kādā veidā par tiem tiks informēti politikas plānotāji (vai skaidrojums būs pietiekami pamatots, pārliecinošs)
- paredzot mērķauditorijas iepazīstināšanu ar pētījuma rezultātiem, jānorāda konkrēti pasākumi

Zinātniskās grupas un studējošo pētnieciskā kapacitāte (7)

- tā kā projektos tiek iesaistīti studējošie, jāparedz pasākumi un veidi, kā viņi tiks sagatavoti projekta uzdevumu izpildei un kā tiks paaugstināta viņu pētnieciskā kapacitāte un pilnveidotas citas prasmes
- arī pieredzējušiem zinātniskās grupas dalībniekiem nepieciešami profesionālās pilnveides pasākumi
- ja projekta laikā tiks izstrādāti promocijas darbi zinātniskā doktora grāda iegūšanai, jāapraksta, kā tie iekļaujas projekta tematikā
- ja minēts, ka tiks pilnveidots studiju kursu saturs, jāraksturo, kā tas tiks darīts

Starptautiskā sadarbība un iespējamā saikne ar citiem projektu konkursiem (5)

- jānorāda pasākumi sadarbībai ar ārvalstu partneriem, kas ir kompetenti projekta tematikā
- ieteicams aprakstīt projekta rezultātu izmantošanas iespējas jaunos nacionālajos un starptautiskajos projektu konkursos

Sabiedrības iepazīstināšana ar projektu rezultātiem (4)

- rezultātu izplatīšanas plānam ir jāveido vienota un koordinēta pieeja, izvairoties no pārklāšanās un neefektīvas resursu izmantošanas
- izņemot dažus gadījumus, ir jānošķir pasākumi zinātniskajai sabiedrībai un pasākumi plašākai sabiedrības informēšanai
- ja projektam ir sadarbības partneri, jāskaidro to loma rezultātu izplatīšanas plāna īstenošanā
- ja plānots iesniegt publikācijas, jānorāda to tematika un zinātniskie izdevumi

ĪSTENOŠANA

Darba plāns un tā apraksts (11)

- darba posmi jāsadala saskaņā ar projekta mērķi un uzdevumiem, veidojot vienotu pētījuma stratēģiju
- darba posmu aprakstā jānorāda apakšuzdevumi, projekta rezultāti un atbildīgie zinātniskajā grupā
- darba posmiem jāiekļaujas kopējā pētījuma, projekta struktūrā, kā arī jābūt savstarpēji saistītiem; nav pieļaujams, ka darba posms līdzinās atsevišķam projektam
- darba posmos jāiekļauj visnozīmīgākie projekta uzdevumi, resp., jāņem vērā projekta kopējais apraksts

Projekta iesniedzēja un zinātniskās grupas pētnieciskā kapacitāte (7)

- ir jāskaidro zinātniskās grupas dalībnieku kompetence un prasmes projekta kontekstā
- atbilstoši zinātniskās grupas dalībnieku kompetencei jāskaidro arī viņu loma projektā
- projekta iesniedzēja un partneru darbības aprakstā jāapliecina nepieciešamās pētniecības infrastruktūras esamība

Projekta vadība (5)

- projekta vadības tāda apjoma projektos jāatspoguļo kā vienots pasākums
- ja projekta īstenotāji ir plaša apvienība (konsorcijs), projekta aprakstā detalizētāk raksturojama projekta vadības sistēma (t. sk. finanšu kontrole u. c.)
- ja projekta zinātniskajā grupā ir pārlietu daudz dalībnieku, šāds projekts ir grūti vadāms
- ja projekta budžetā plānotas gandrīz tikai personāla atlīdzības izmaksas, rodas šaubas par tā veiksmīgu īstenošanu

Risku mazināšanas plāns (5)

- risku mazināšanas plānam jābūt pietiekami detalizētam
- tajā jāparedz pētījuma specifiskie riski, piemēram, iegūto zināšanu izmantošanas, datu vākšanas un apstrādes riski

Eksperti Latvijas zinātnieku izstrādātos projektu pieteikumus novērtējuši augstu. LZP apkopojusi ekspertu norādītās pozitīvās projektu pieteikumu iezīmes (par tām lielākoties piešķirti papildu punkti).

Izcilība

- raksturota projekta novitāte un nepieciešamība (aktualitāte), kā arī praktiskā lietderība, kas sekmēs tālāku zinātnes nozares attīstību (7)
- projektā iecerēts ievākt un analizēt lielu datu apjomu (2)
- ir skaidri formulēts projekta mērķis, kā arī atbilstoši strukturēta metodoloģija (2)
- projektā paredzēta zināšanu pārnese uz vērtībās bāzētu rīcības scenāriju/modelu izveidi (2)
- veiksmīgi sapludinātas vairākas zinātņu nozares, veidojot starpdisciplināru pētījumu, kas veicinās metodoloģisko pieeju inovatīvu izmantošanu (1)

Ietekme

- projekta iesniedzējs apzinās nepieciešamību iesaistīt studējošos un attīstīt zinātniskās grupas pētniecisko kapacitāti, ir iecerēta zināšanu apmaiņa starp dažādu paaudžu pētniekiem (12)
- ir plānoti projektu pieteikumi ES programmā, kā arī apzināti iespējamie sadarbības partneri un nepieciešamie kopīgās darbības pasākumi (piemēram, tematikai atbilstošajās COST aktivitātēs) (8)
- plānots plašs pasākumu cikls sabiedrības iepazīstināšanai ar pētījuma rezultātiem, ietverot gan zinātniskās, gan citu mērķauditoriju informēšanu, kā arī inovatīvus pasākumus (piemēram, izstādes, emuārus); apzinātas konkrētas mērķgrupas (7)
- ir norādīti konkrēti partneri projekta rezultātu izmantošanai (piemēram, politikas plānošanā), ir plānoti sadarbības pasākumi ar iesaistītajām pusēm (4)

Ieviešana

- zinātniskās grupas dalībnieku pētnieciskā kapacitāte ir augsta, ir pārstāvēti arī starpdisciplinārie aspekti (10)

- darba plāns ir strukturēts un pārdomāts: norādīta katras darba paketes vieta un funkcija kopējā struktūrā, nosaukti paredzētie rezultāti, darbības plāna punkti un projekta uzdevumi savstarpēji saskaņoti (5)
- ir pārdomāta projekta vadības sistēma, ņemot vērā projekta apmērus; iecerētas visas nepieciešamās aktivitātes, projektam paredzēta neatkarīga monitoringa struktūra; projekta vadība nošķirta kā atsevišķa darbību kopa; labi plānots risku mazināšanas plāns, iekļaujot nozarei raksturīgus riskus (5)
- projektā iesaistīto institūciju pētniecības infrastruktūra un zinātniskā kapacitāte ir atbilstoša projekta tematikai, ir pieejami nepieciešamie resursi, t. sk. arī izpētes avoti (4)

Finansētie projektu pieteikumi

2018. gada 27. novembrī VPP īstenošanas un uzraudzības komisija pieņēma lēmumu par 5 projektu finansēšanu, balstoties uz starptautisko ekspertu sniegtajiem vērtējumiem. Projektu īstenošanai tika piešķirti **2 985 088 eiro** trīs gadu periodam. Projektu īstenošanu būs regulāri apspriest zinātniskās idejas ar politikas veidotājiem un ieviesējiem, tā sekmējot projekta rezultātu pielietojamību. Arī projektu īstenošana sadarbosies, lai veidotu vienotu komunikācijas stratēģiju un sasniegtu programmas virsmērķi, t. i., veidotu nacionālu un eiropisku, aktīvu un uz attīstību vērstu pilsoniski atbildīgu zināšanu sabiedrību iekļaujošai izaugsmei.

Informāciju par finansiāli atbalstītajiem projektiem sk. 6. tabulā.

6. tabula. Finansēto projektu saraksts

NR.	PROJEKTA NOSAUKUMS	ĪSTENOTĀJS	PROJEKTA VADĪTĀJS	NOZARE	FINANSĒJUMS (EIRO)
1.	Dokumentārā mantojuma izpētes nozīme, veidojot sinerģijas starp pētniecību un sabiedrību	<u>Latvijas Nacionālā bibliotēka</u> Vidzemes Augstskola	Vija Daukšte	vēsture un arheoloģija	585 250
2.	Vērtības darbībā: atbildīgas, drošas un izglītotas pilsoniskās sabiedrības attīstība ar pētniecību un rīcības modeļu izstrādes palīdzību	<u>Vidzemes Augstskola</u> Rīgas Stradiņa Universitāte	Gatis Krūmiņš	vēsture un arheoloģija	599 838
3.	Indivīda, sabiedrības un valsts mijiedarbība kopējā Latvijas vēstures procesā: vērtību konflikti un kopīgu vērtību veidošanās vēsturiskos lūzumu punktos	<u>Latvijas Universitāte</u> Daugavpils Universitāte	Guntis Zemītis	vēsture un arheoloģija	600 000
4.	Ilgspējīgas un saliedētas Latvijas sabiedrības attīstība: risinājumi demogrāfijas un migrācijas izmaiņiem	<u>Latvijas Universitāte</u> Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija Latvijas Lauksaimniecības universitāte	Zaiga Krišjāne	sociālā un ekonomiskā ģeogrāfija	600 000

5.	Latvijas valsts un sabiedrības izaicinājumi un risinājumi starptautiskā kontekstā	Latvijas Zinātņu akadēmija Latvijas Lauksaimniecības universitāte Latvijas Universitāte Agroresursu un ekonomikas institūts Rīgas Stradiņa Universitāte	Baiba Rivža	citas sociālās zinātnes, t. sk. starpnozaru sociālās zinātnes un militārā zinātne	600 000
----	---	---	-------------	---	---------

Atbalstīto projektu īstenošanas laikā jāveic ne tikai pētniecības darbs, bet arī regulāri jāpārskata pētnieciskā iecere, ņemot vērā attīstību valstī un politikas plānošanā. Programmā tiks pildīti vairāki horizontālie uzdevumi – studējošo un jauno zinātnieku pētnieciskās kapacitātes pilnveide un iesaiste, zinātnisko grupu pētnieciskās kapacitātes, jo sevišķi starptautiskā līmenī, paaugstināšana, kā arī izglītības procesa uzlabošana.

Ievērojot konkursa prasības, projektu iesniedzēji norādīja informāciju par sasniedzamajiem rezultātiem. 7. tabulā apkopota informācija par finansētajos projektos plānotajiem pētnieciskajiem rezultātiem (kvantitatīvajiem rādītājiem).

7. tabula. Finansētajos projektos plānotie rezultāti (kvantitatīvie rādītāji)

NR.	REZULTĀTA VEIDS	SKAITS
1.	Origināli zinātniskie raksti žurnālos vai krājumos, kuru citēšanas indekss sasniedz vismaz 50 % no vidējā	35
2.	Origināli zinātniskie raksti, kas publicēti <i>Web of Science</i> vai <i>SCOPUS</i> (A vai B) datubāzēs	50
3.	Tehnoloģiju tiesības	0
4.	Intelektuālā īpašuma licences līgumi	0
5.	Ziņojumi par rīcībpolitikas ieteikumiem un rīcībpolitiku ietekmi	18
6.	Sekmīgi nokārtots maģistra valsts (gala) pārbaudījums un noteiktā kārtībā aizstāvēts promocijas darbs, ievērojot programmas mērķi un uzdevumus	29
7.	Kopējā projektos iesaistīto pētnieku darba slodze (pilna darba laika slodzes ekvivalenta izteiksmē 36 mēnešos)	109,29 PLE
7.1.	T. sk. projektos iesaistīto studējošo slodze (pilna darba laika slodzes ekvivalenta izteiksmē 36 mēnešos)	46,74 PLE

Papildus minētajiem rādītājiem zinātniskās publikācijas iecerēts izdot arī vietējos un starptautiskos izdevumos, kuri netiek indeksēti minētajās datubāzēs, izdot anonīmi recenzētas monogrāfijas, rīkot starptautiskas konferences un piedalīties tajās, rīkot seminārus un izstādes par projekta pētnieciskajiem jautājumiem.

Tāpat tiks rīkoti kopīgi projektu pasākumi. Programmā paredzēta izpildes vidusposma un noslēguma posma darbības izvērtēšana. Starptautiskie eksperti vērtēs projektu zinātnisko grupu veikumu un tā atbilstību solītajam pieteikumos, tiks vērtēta publikāciju atbilstību projekta tematikai un to izpildes kvalitāte, kā arī sabiedrības informēšanas pasākumu un sadarbības ar rīcībpolitikas veidotājiem efektivitāte.

Gan vidusposmā, gan noslēgumā projektu īstenotāji sadarbībā ar SZA organizēs zinātniskās konferences, kas veltītas programmas mērķa un uzdevumu izpildes izvērtēšanai un pētījumos rasto atziņu publiskošanai.

VPP „Latviešu valoda” Iesniegtie projektu pieteikumi

Projektu pieteikumi tika iesniegti līdz 2018. gada 1. novembrim. Ar VPP virsmērķi, mērķi, tematiskajiem un horizontālajiem uzdevumiem var iepazīties [šeit](#). Konkursā tika iesniegts viens projekta pieteikums.

Projekta pieteikums tika iesniegts humanitāro un mākslas zinātņu nozaru grupā – valodniecībā un literatūrzinātnē. Tas aptvēra arī tādas nozares kā, piemēram, socioloģiju, pedagogiju, filozofiju, datorzinātņi u. c.

Pārstāvētās institūcijas

Projekta iesniedzējs ir Latvijas Universitāte.

Projekta sadarbības partneri

Zinātniskās institūcijas

- Liepājas Universitāte
- Daugavpils Universitāte
- Ventspils Augstskola
- Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija
- Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūts
- Rīgas Tehniskā universitāte

Valsts institūcija

- Latviešu valodas aģentūra

Personāls

Ievērojot konkursa nosacījumus, pieteikumā bija jāparedz augstskolās studējošo iesaiste, lai nodrošinātu paaudžu maiņu, jauno pētnieku kvalifikācijas pilnveidi un cilvēkkapitāla attīstību. Augstskolās studējošo darba slodzei bija jāatbilst vismaz 10,0 pilna darba laika slodžu ekvivalentiem projekta īstenošanas laikā.

Iesniegtajā pieteikumā plānots iesaistīt pētniekus un citus speciālistus 94,8 PLE apmērā 3 gadu laikā, t. sk. 30 PLE paredzot studējošajiem. Līdz ar to zinātniskajā grupā 32% dalībnieku ir studējošie.

Izvērtēšanas rezultāti

Pirms projektu pieteikumu zinātniskās izvērtēšanas tika veikta projekta pieteikuma administratīvā izskatīšana – tika pārbaudīta projektu pieteikumu atbilstība formālajiem kritērijiem, piemēram, vai projektu iesniedzošās institūcijas atbilst konkursa nosacījumiem. Vienīgais iesniegtais projekta pieteikums atbilda administratīvajiem kritērijiem.

Zinātniskā izvērtēšana tika veikta atbilstoši MK noteikumiem Nr. 560 un konkursa nolikumam.

- Vērtēšanu veica 4 attiecīgo zinātņu nozaru starptautiskie eksperti ar pieredzi pētījumos, kas vērsti uz politikas plānošanas un rezultātu pielietojamības veicināšanu.
- Vērtēšanā tika ievēroti MK noteikumu 27.–29. punktā noteiktie trīs kritēriji:
 - izcilība – 30% (A),
 - ietekme – 50% (B),
 - ieviešana – 20% (C).

Konsolidētais vērtējums aprēķināts, izmantojot šādu formulu:

$$K = (3A \times 0,3) + (3B \times 0,5) + (3C \times 0,2).$$

Ekspertu vērtējumi izstrādāti atbilstoši:

- profesionālapskates (*peer review*) principiem,
- programmas mērķim un tematiskajiem uzdevumiem,
- Informācija un papildu materiāli ekspertiem tika iesniegti angļu valodā,
- Ar ekspertu vērtējumiem varēja iepazīties projekta iesniedzēji.

8. tabula. Projektu pieteikuma kvalitātes izvērtēšanas rezultāti

Kritērijs	Punkti
Izcilība	4
Ietekme	4,5
Ieviešana	4,5
Kopā	13
Konsolidētais vērtējums	13,05

Ekspertu atziņas un ieteikumi

Eksperti projektus vērtēja pēc punktu sistēmas un vērtējumu pamatoja. Projektu iesniedzēji varēja iepazīties ar ekspertu izteiktajiem viedokļiem.

Ekspertu atziņas un ieteikumi apkopoti 9. tabulā, ņemot vērā trīs kritērijus – projekta izcilību, ietekmi un ieviešanu.

9. tabula. Ekspertu viedokļi un ieteikumi

KRITĒRIJS	STIPRĀS PUSES	VĀJĀS PUSES
Izcilība	<ul style="list-style-type: none">• starpdisciplinārs projekts• projekts aptver gandrīz visas ar valodas izpēti saistītās tēmas, tādējādi pretendējot sniegt visaptverošu skatījumu par valodas attīstību• projekts piedāvā jaunus tematus latviešu valodas pētniecībā, tādējādi aizsākot jaunus (nākotnes) virzienus	<ul style="list-style-type: none">• projektā nav parādīta visiem apakšprojektiem kopīga koordinēta sadarbības struktūra• nav visaptveroša projekta zinātniskā pārskata• nepilnīgs visu projektā izvēlēto metožu pamatojums un pielietojuma apraksts
Ietekme	<ul style="list-style-type: none">• projekts ietekmēs dažādas mērķauditorijas un darbības jomas (t. sk. zinātnes nozares)• projekts būs ieguldījums valodas apstrādes rīku attīstībā• pozitīvi vērtējama pētnieku un politikas ieviesēju sadarbība	<ul style="list-style-type: none">• ietekmes sadaļas starp apakšprojektiem pārklājas, kas rada bažas par nekoordinētu sadarbību• dažiem apakšprojektiem pārāk plaša pasākumu kopa sabiedrības iepazīstināšanai ar zinātniskajiem rezultātiem;• ir paredzēta starptautiskā sadarbība, taču dažās nozarēs plānus varētu papildināt
Ieviešana	<ul style="list-style-type: none">• projekta darba plāns ir detalizēts un labi strukturēts• projekta zinātniskās grupas dalībnieki ir kvalificēti šāda projekta īstenošanai• projektam ir labs vadības plāns un tālredzīgs risku izvērtējums	<ul style="list-style-type: none">• trūkst skaidra plāna studējošo sagatavošanai darbam projektā un pētnieciskās kvalifikācijas pilnveidei• tik lielam projektam nepieciešama starptautiska padomdevēju struktūra, kas regulāri novērtētu projekta gaitu• vadības plānā jāparedz papildu mehānismi, lai nodrošinātu sinerģiju starp apakšprojektiem

Finansētais projekta pieteikums

2018. gada 29. novembrī programmas īstenošanas un uzraudzības komisija pieņēma lēmumu par iesniegtā projekta finansēšanu, balstoties uz starptautisko ekspertu sniegtajiem pozitīvajiem vērtējumiem. Projekta īstenošanai piešķirti **3 008 915 eiro** trīs gadu periodam. Projektu īstenošanu pienākums būs regulāri apspriest zinātniskās idejas ar politikas veidotājiem un ieviesējiem, tā sekmējot projekta rezultātu pielietojamību.

Finansētā projekta vadītāja ir Ina Druvieta. Projektā kā sadarbības partneri piedalīsies vēl 7 institūcijas (6 zinātniskās un 1 valsts institūcija, sk. apakšnodaļu „Pārstāvētās institūcijas”).

Programmā tiks izpildīti horizontālie uzdevumi – t. sk. studējošo un jauno zinātnieku pētnieciskās kapacitātes pilnveide un iesaiste, zinātnisko grupu pētnieciskās kapacitātes, jo sevišķi starptautiskā līmenī, paaugstināšana, kā arī izglītības procesa uzlabošana.

ievērojot konkursa prasības, projekta iesniedzēji norādīja informāciju par sasniedzamajiem rezultātiem. 10.tabulā apkopota informācija par finansēto projektu plānotajiem rezultātiem (kvantitatīvajiem rādītājiem).

10.tabula. Finansētajā projektā plānotie rezultāti (kvantitatīvie rādītāji)

NR.	REZULTĀTA VEIDS	SKAITS
1.	Oriģināli zinātniskie raksti žurnālos vai krājumos, kuru citēšanas indekss sasniedz vismaz 50 % no vidējā	0
2.	Oriģināli zinātniskie raksti, kas publicēti <i>Web of Science</i> vai <i>SCOPUS</i> (A vai B) datubāzēs	39
3.	Tehnoloģiju tiesības	0
4.	Intelektuālā īpašuma licences līgumi	0
5.	Ziņojumi par rīcībpolitikas ieteikumiem un rīcībpolitiku ietekmi	3
6.	Sekmīgi nokārtots maģistra valsts (gala) pārbaudījums un noteiktā kārtībā aizstāvēts promocijas darbs, ievērojot programmas mērķi un uzdevumus	15
7.	Kopējā projektos iesaistīto pētnieku darba slodze (pilna darba laika slodzes ekvivalenta izteiksmē 36 mēnešu periodā)	94,80 PLE
7.1.	T. sk. projektā iesaistīto studējošo slodze (pilna darba laika slodzes ekvivalenta izteiksmē 36 mēnešos)	30 PLE

Papildus minētajiem rādītājiem zinātniskās publikācijas iecerēts izdot arī vietējos un starptautiskos izdevumos, kuri netiek indeksēti norādītajās datubāzēs, izdot grāmatas un sagatavot manuskriptus, sastādīt vārdnīcas (gan papīra, gan elektroniskā formātā), rīkot un piedalīties starptautiskās konferencēs, rīkot seminārus un citas aktivitātes sabiedrības informēšanai par projekta jautājumiem.

Gan vidusposmā, gan noslēgumā projekta īstenotāji organizēs zinātniskās konferences, kas veltītas programmas mērķa un uzdevumu izpildes izvērtēšanai, kā arī pētījumos rasto atziņu publiskošanai.

VPP "Enerģētika" Iesniegtie projektu pieteikumi

Projektu pieteikumi tika iesniegti līdz 2018. gada 12. novembrim. Kopā četros konkursos iesniegti 18 projektu pieteikumi (informāciju par katru konkursu var atvērt, spiežot uz konkursa nosaukuma):

"Energoefektivitāte" – 7 projektu pieteikumi

"Valsts ilgtermiņa enerģētikas politikas plānošanas analītiskais ietvars" – 2 projektu pieteikumi

"Ilgtspējīga enerģētikas infrastruktūra un tirgus" – 5 projektu pieteikumi

"Atjaunojamie un vietējie energoresursi" – 4 projektu pieteikumi

Projektu pieteikumi tika iesniegti vienā zinātņu nozaru grupā – Inženierzinātnēs un tehnoloģijās, pārstāvot piecas zinātnes nozares (sk. Tabulu Nr. 11). Visbiežāk projektos pārstāvēti pētniecības virzieni no vides inženierijas un enerģētikas. Pieteikumi aptvēra starpdisciplināras tēmas, iesaistot pat līdz trim zinātņu nozarēm.

Tabula Nr. 11 Pieteikumos pārstāvētās zinātnes nozares

NR.	ZINĀTNES NOZARE	PROJEKTU SKAITS
INŽENIERZINĀTNES UN TEHNOLOĢIJAS		
1.	Vides inženierija un enerģētika	18
2.	Elektrotehnika, elektronika, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas	6
3.	Būvniecības un transporta inženierzinātnes	2
4.	Vides biotehnoloģijas	1
5.	Ķīmijas Inženierzinātnes	1

Pārstāvētās institūcijas

VPP "Enerģētika" projektu iesniegušas vai kā sadarbības partneri piedalījušās 7 zinātniskās institūcijas.

Projektu pieteikumus iesniedza 2 zinātniskās institūcijas, savukārt 5 zinātniskās institūcijas piedalījās konkursā kā sadarbības partneri. Tabulā Nr. 12 var aplūkot kopējos institūciju rezultātus, ņemot vērā iesniegto projektu skaitu:

Tabula Nr. 12 Institūciju rādītāji programmas konkursos

NR.	PROJEKTA IESNIEDZĒJS	IESNIEGTIE PIETEIKUMI	SADARBĪBAS PARTNERIS	FINANSĒTIE PIETEIKUMI
1.	Fizikālās enerģētikas institūts	1		
2.	Latvijas Lauksaimniecības universitāte		1	1 (kā sadarbības partnerim)
3.	Latvijas Universitāte		1	1 (kā sadarbības partnerim)
4.	Latvijas Universitātes Cietvielu fizikas institūts		1	

5.	Rīgas Tehniskā universitāte	17	11
6.	Ventspils Augstskola	2	1 (kā sadarbības partnerim)
7.	Vidzemes Augstskola	1	

Pieci no pieteikumiem bija starpinstitūciju, plānojot sadarbību starp divām vai trim institūcijām. Finansējumu ieguva četri no pieciem starpinstitūciju pieteikumiem.

Personāls

Ņemot vērā konkursa nosacījumus, katrā projekta pieteikumā bija jāparedz ievērojams augstskolās studējošo skaits, tādējādi nodrošinot paaudžu nomaiņu, jauno pētnieku kvalifikācijas celšanu un cilvēkkapitāla attīstību. Konkursa ietvaros projektā jāiesaista augstskolās studējošie ar slodzi atbilstošu vismaz 2,0 pilna laika ekvivalentiem vidēji projekta īstenošanas laikā.

Visos projektu pieteikumos tika identificēti studējošie, kuri piedalīsies projekta īstenošanā tā finansēšanas gadījumā. Vidēji piesaistīto augstskolās studējošo slodze visu projektu pieteikumu ietvaros ir 56% no kopējās zinātnisko grupu slodzes, līdz ar to izpildot horizontālos uzdevumus, tai skaitā starpdisciplināru starptautiski konkurētspējīgu zinātnieku grupu attīstību, iesaistīšanos izglītības procesā, nodrošinot prakses un darba iespējas studējošajiem, sagatavojot attiecīgajām tautsaimniecības nozarēm nepieciešamos speciālistus.

Pieteikumos tika plānots iesaistīt cilvēkresursus 205,1 PLE (vidēji projektā 11,39 PLE) apmērā, skaitot kopā 3 gadu laikā, tai skaitā 114,45 PLE studējošajiem (vidēji projektā 6 PLE) apmērā, skaitot kopā 3 gadu laikā.

Izvērtēšanas rezultāti

Pirms projektu pieteikumu zinātniskās izvērtēšanas tika veikta projektu pieteikumu administratīvā izvērtēšana, kuras ietvaros tika pārbaudīta pieteikumu atbilstība formālajiem atbilstības kritērijiem, piemēram, vai projektu iesniedzošās institūcijas atbilst konkursa nosacījumiem. Visi pieteikumi bija atbilstoši administratīvajiem kritērijiem.

Zinātniskā izvērtēšana tika veikta atbilstoši MK noteikumiem Nr. 560 un konkursa nolikumam:

- vērtēšanu veica 2 starptautiskie eksperti, kuri atbilst projekta zinātnes nozarē, kā arī ir ar pieredzi pētījumos, kas vērsti uz politikas plānošanas un rezultātu pielietojamības veicināšanu
- vērtēšanu veica atbilstoši MK noteikumu 27.-29. punktā noteiktajiem trīs kritērijiem:
- izcilība – 30% (A)
- ietekme – 50% (B)
- ieviešana – 20% (C)

Konsolidēto vērtējumu aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$K = (3A \times 0,3) + (3B \times 0,5) + (3C \times 0,2)$$

Vērtējumi tika sastādīti:

- Atbilstoši *peer review* principiem,
- Eksperti ņēma vērā programmas mērķus un tematiskos uzdevumus,

- Visa informācija un papildus materiāli ekspertiem tika sniegta angļu valodā,
- Vērtējumos eksperti ietvēra atgriezenisko saiti projekta iesniedzējiem.

Konkursa nolikumā tika noteikts kvalitātes sliekšnis ekspertu konsolidētajam vērtējumam, kas bija 3 punkti katrā kritērijā un 9 punkti visos kritērijos kopā. Izvērtēšanas rezultātā tikai viens projekta pieteikums tika izvērtēts zem kvalitātes sliekšņa. Zinātniskās izvērtēšanas rezultātus skatīt Tabulā Nr. 13.

Tabula Nr. 13 Izvērtēšanas rezultāti

Kritērijs	Zemākais	Augstākais	Vidējais
Izcilība	2	5	4,1
Ietekme	2,5	5	4,1
Ieviešana	2,5	5	3,9
Kopā	7	15	12,0
Konsolidētais vērtējums	7,05	15	12,1

Ekspertu atziņas un ieteikumi

Zinātniskās izvērtēšanas laikā eksperti ne tikai piešķīra punktus katram pieteikumam, bet arī pamatoja vērtējumu un sniedza atgriezenisko saiti. Ņemot vērā ieteikumus, ir apkopoti biežākie ekspertu ieteikumi un atziņas.

Lai ekspertu atziņas un ieteikumus būtu vieglāk uztvert, LZP tos apkopoja Tabulā Nr. 14, ņemot vērā trīs kritērijus – izcilību, ietekmi un ieviešanu:

Tabula Nr. 14 Ekspertu atziņas

EKSPERTU ATZIŅAS
IZCILĪBA: projekta mērķis, hipotēze, stratēģija un metodoloģija (8):
<ul style="list-style-type: none"> • pētījuma stratēģija jāveido, iekļaujot visus aspektus un parādot to savstarpējo sinerģiju, tādējādi dodot iespēju pārliecināties par pētījuma īstenošanas potenciālu • ja pētījums iekļauj arī sociālos un ekonomiskos jautājumus, jāparedz arī speciālisti un attiecīgas metodes šo aspektu izpētei • projekta aprakstā jāparedz kritēriji, pēc kuriem projekta gaitā tiks izvērtētas pielietotās pētniecības metodes • projekta apraksts ir jāveido korekti, pārskatot kļūdas, kā arī paskaidrojot izmantotos akronīmus
zinātniskās grupas un institūciju zinātniskā kapacitāte (5):
<ul style="list-style-type: none"> • zinātniskajā grupā jābūt tādiem locekļiem, kuri var aptvert visus pētījuma (tajā skaitā starpdisciplināros) aspektus, piemēram, socio-tehniskos un ekonomiskos jautājumus • lai arī institūcijai ir augsta kapacitāte, tomēr nepieciešami kompetenti partneri visos aspektos, kā arī ieteicams pētniecībā iekļaut iesaistītās puses
zinātība, projekta novietojums zinātnes nozares kontekstā starptautiski (5):

- projektā jāmeklē un jāparedz inovatīvi aspekti
- lai varētu izvērtēt pētījuma oriģinalitāti un iespējas radīt jaunas zināšanas, jāapraksta zinātība pētījuma tematikā
- jāapraksta, kādas jaunas zināšanas un atziņas plānots iegūt pētījuma rezultātā
- noteikti jāizvērs projektā īstenojamu līdzšinējā pieredze projekta tematikā

IETEKME (10):

- rezultātu izplatīšanas plānā detalizēti jāpaskaidro publicēšanās veidi un zinātniskie izdevumi
- jāparedz mūsdienīgu informācijas izplatīšanas instrumentu, piemēram, sociālo tīklu vai blogu, izmantošana
- lai izvērtētu projekta rezultātu socio-ekonomisko nozīmi un tās apmēru, jāsniedz dati par rezultātiem
- apsveicami, ka projektā iesaistīti studējošie, tomēr studējošo iesaistei jābūt stratēģiskai, paredzot apmācības un arī katra studējošo lomu kopējā pētījuma veikšanā

IEVIEŠANA:

darba plāns un tā apraksts (10):

- darba plāns jāveido vienmērīgi, paredzot sasaisti starp aktivitātēm
- ieteicams paredzēt darba paketes projekta vadības pasākumiem un rezultātu izplatīšanas aktivitātēm, citādi projekta ieviešana ir diezgan haotiska
- lai vizualizētu kopējo pētījuma un citu aktivitāšu progresu, parocīgi ir izmantot vizualizācijas risinājumus, piemēram, gantu diagrammu
- darba paketēs jāiekļauj visi nepieciešamie elementi (uzdevumi, lomu sadalījums, iznākumi), lai var izvērtēt īstenošanas potenciālu

projekta vadība un risku plāns (9):

- projekta vadības pasākumiem jābūt atbilstošiem šim projektiem, nevis standarta vadības apraksta atreferējumam
- nepieciešams pamatot plānotā budžeta sadalījumu
- projekta apjoms jāplāno atbilstoši pieejamajiem finanšu resursiem
- risku plāns nevar būt pārāk optimistisks, jāparedz arī riski plānoto rezultātu sasniegšanā

projekta iesniedzēja un zinātniskās grupas kapacitāte (7):

- projekta vadītāja zinātniskās publikācijas lielākoties ir novērtētas tikai nacionālā līmenī
- nav pietiekamas pieredzes tāda apjoma projekta vadībā
- skaidri jānosaka zinātniskās grupas locekļu uzdevumi un atbildības projekta ietvaros
- dažos projekta aspektos būtu nepieciešama papildus pētniecības infrastruktūra, piesaistot sadarbības partnerus

Eksperti Latvijas zinātnieku izstrādātos pieteikumus vērtēja augstu, tikai viens projekts tika izvērtēts zem kvalitātes sliekšņa. LZP apkopoja arī ekspertu konstatētās pozitīvās iezīmes projektos (par ko parasti arī piešķir papildus vērtējuma punktus).

Izcilība

- pētniecības metodoloģija ir ticama, pielietojot atšķirīgas pieejas atšķirīgu problēmu risināšanai, metodoloģiju atbalsta bloku diagramma (10)
- pētījuma īstenošanā ir plānots iesaistīt ne tikai citas zinātniskās institūcijas, bet arī iesaistītās puses, kas sniegušas apliecinājumu (8)
- labi aprakstīta pašreizējā situācija zinātnes nozarē, pozicionējot tajā attiecīgo pētījumu, tādējādi parādot potenciālu radīt jaunas zināšanas konkrētam pielietojamam mērķim (8)
- projekta tematika skar patiesas pētniecības problēmas, ietverot sajaukumu starp pētniecības un tehnoloģiju attīstību (7)
- zinātniskajā grupā ir locekļi, kam ir ekspertīze visās projektā ietvertajās nozarēs (6)

Ietekme

- projekts izveidos vidi, kurā satiekas dažādu paaudžu pētnieki, ceļot studējošo un arī pieredzējušo pētnieku zinātnisko kapacitāti (17)
- ir plānoti projektu pieteikumi ES ietvarprogrammas ietvaros, paredzēta sadarbība ar jau iesāktiem ES projektiem (17)
- rezultātu ietekme ir vērsta uz piedalīšanos politikas plānošanā, ir noteikti kvantitatīvie indikatori (13)
- ir konstatēti konkrēti partneri projekta rezultātu izmantošanai (valsts iestādes/uzņēmēji, kuri savu interesi apstiprinājuši ar apliecinājumu (12)
- projektā iegūtās zināšanas būs ilgtspējīgas, jo ir paredzēts konkrēts plāns zinātnisko un tehnoloģisko atziņu izplatīšanas plāns (8)

Ieviešana

- pētniecības institūcijai ir nepieciešamā infrastruktūra pētījuma īstenošanai, kā arī tā ir ieguvusi dažādus ES projektus iepriekš, ir plānota partneru infrastruktūras izmantošana (16)
- projekta vadītājs ir pieredzējis zinātnieks ar publikācijām starptautiskā līmenī, zinātniskā grupa ir balansēta (13)
- budžeta un citu resursu sadalījums ir optimāls, kā arī paredzēts efektīvs resursu izmantošanas plāns (12)
- darba plāns ir loģiski sadalīts un virzīts uz mērķa sasniegšanu, iekļaujot darba paketes vadībai un rezultātu izplatīšanai, vizualizācijai pievienota gantu diagramma (12)

Nozares specifisko kritēriju izvērtējums

Pēc projektu pieteikumu administratīvās un zinātniskās ekspertīzes virs kvalitātes sliekšņa novērtētie 17 projektu pieteikumi tika nodoti nozares specifisko kritēriju izvērtēšanai, ko veica Ekonomikas ministrijas attiecīgās nozares eksperti. Katru projekta pieteikumu vērtēja divi Ekonomikas ministrijas eksperti, pēc tam sastādot kopējo nozares specifisko kritēriju vērtējumu. Katram projektu konkuram nozares specifiskie kritēriji tika noteikti individuāli. Atsevišķi tika izvērtēti, piemēram, tādi aspekti kā: projektā tiek radītas jaunas zināšanas par enerģētikas infrastruktūru un tirgu; pētījuma rezultātā tiks sagatavoti pamatoti rīcībpolitikas ieteikumi un risinājumi ilgtspējīgas enerģētikas nozares, tautsaimniecības un sabiedrības attīstībai Latvijā u.tml.

Nozares specifisko kritēriju vērtējuma īpatsvars kopējā vērtējumā ir 30% no maksimāli iegūstamā vērtējuma zinātniskajā ekspertīzē - tātad 4,5 punkti. Projektu pieteikumu saņemtais punktu skaits nozares specifisko kritēriju izvērtējumā variēja no 2,375 punktiem līdz maksimāli iegūstamajam punktu skaitam – 4,5.

Finansētie projekti

2018. gada 7. un 11. decembrī programmas īstenošanas un uzraudzības komisija pieņēma lēmumus par 11 projektu finansēšanu, balstoties uz starptautisko ekspertu sniegtajiem vērtējumiem un nozares speciālistu izvērtējumu par projektu spēju izpildīt nozares specifiskos kritērijus. Projektu īstenošanai piešķirā **4 808 640 euro** trīs gadu periodam. Projektu īstenošanu būs regulāri apspriest savas idejas ar politikas veidotājiem un ieviesējiem, lai padarītu projekta rezultātus pielietojamus.

Informāciju par īstenojamiem projektiem skatīt Tabulās Nr. 15, 16, 17, 18.

Tabula Nr. 15 Konkursā “Ilgspējīga enerģētikas infrastruktūra un tirgus” finansētie projekti

NR.	NOSAUKUMS	ĪSTENOTĀJS	PROJEKTA VADĪTĀJS	ZINĀTNES NOZARE	FINANSĒJUMS (EURO)
1.	Latvijas dabasgāzes infrastruktūras attīstības tendences, izai- cinājumi un risinājumi (LAGAS)	<u>Rīgas Tehniskā universitāte</u> Latvijas Univer- sitātes Cietvielu fizikas institūts	Laila Zemīte	Elektroteh- nika, elektro- nika, infor- mācijas un komunikā- ciju tehnolo- ģijas	472 440
2.	Ilgspējīga Latvijas energosistē- mas attīstība un integrācija Eiropā (FutureProof)	<u>Rīgas Tehniskā universitāte</u> Ventpils Augst- skola	Antans Sauhats	Vides inže- nierija un enerģētika	472 440
3.	Inovatīvas viedo tīklu tehnolo- ģijas un to optimizācija (IN- GRIDO)	<u>Rīgas Tehniskā universitāte</u> Ventpils Augst- skola	Alek- sanders Dolģicers	Elektroteh- nika, elektro- nika, infor- mācijas un komunikā- ciju tehnolo- ģijas	472 440

Tabula Nr. 16 Konkursā “Valsts ilgtermiņa enerģētikas politikas plānošanas analītiskais ietvars” fi-
nansētie projekti

NR	NOSAUKUMS	ĪSTENOTĀJS	PROJEKTA VADĪTĀJS	ZINĀTNES NOZARE	FINANSĒJUMS (EURO)
1.	Enerģētikas un klimata mode- lēšana virzībā uz oglekļa nei- tralitāti	<u>Rīgas Tehniskā universitāte</u> Latvijas Uni- versitāte, Lat- vijas Lauksaim- niecības uni- versitāte	Andra Blum- berga	Vides inže- nierija un enerģētika	558 000

Tabula Nr. 17 Konkursā “Atjaunojamie un vietējie energoresursi” finansētie projekti

NR.	NOSAUKUMS	ĪSTENOTĀJS	PROJEKTA VADĪTĀJS	ZINĀTNES NOZARE	FINANSĒJUMS (EURO)
-----	-----------	------------	-------------------	-----------------	--------------------

1.	Latvijas atjaunojamo energoresursu ražošanas un izmantošanas ekonomiskā potenciāla novērtējums un politikas rekomendāciju izstrāde	Rīgas Tehniskā universitāte	Andra Blumberga	Vides inženierija un enerģētika	600 000
2.	Ilgspējīga un atjaunīga transporta politikas formulēšana Latvijā (akronīms - 4muLATE)	Rīgas Tehniskā universitāte	Aiga Barisa	Vides inženierija un enerģētika	350 000
3.	Inovatīvi risinājumi un rekomendācijas Latvijas vietējo un atjaunojamo energoresursu apguves palielināšanai (RTU-AER)	Rīgas Tehniskā universitāte	Leonīds Ribickis	Elektrotehnika, elektronika, informācijas un komunikāciju tehnoloģijas	467 320

Tabula Nr. 18 Konkursā “Energoefektivitāte” finansētie projekti

NR.	NOSAUKUMS	ĪSTENOTĀJS	PROJEKTA VADĪTĀJS	ZINĀTNES NOZARE	FINANSĒJUMS (EURO)
1.	Latvijas siltumapgādes un dzesēšanas sistēmu attīstība	Rīgas Tehniskā universitāte	Dagnija Blumberga	Vides inženierija un enerģētika	354 000
2.	Celvedis uz energoefektīvu Latvijas nākotni (EnergyPath)	Rīgas Tehniskā universitāte	Marika Rošā	Vides inženierija un enerģētika	354 000
3.	Ēku energoefektivitātes tehnoloģisko risinājumu uzlabošana	Rīgas Tehniskā universitāte	Andra Blumberga	Vides inženierija un enerģētika	354 000
4.	Energoefektivitātes rīcībpolitikas novērtējums un analīze	Rīgas Tehniskā universitāte	Gatis Bažbauers	Vides inženierija un enerģētika	354 000

Ņemot vērā konkursa prasības, projektu iesniedzēji norādīja informāciju par konkrētiem rezultātu veidiem. Tabulā Nr. 19 apkopota informācija par finansēto projektu plānotajām darbībām.

Tabula Nr. 19 Projektu rezultātu kvantitatīvie indikatori

NR.	REZULTĀTA VEIDS	SKAITS
1.	Oriģināli zinātniskie raksti žurnālos vai krājumos, kuru citēšanas indekss sasniedz vismaz 50 procentus no vidējā	28
2.	(Citi) Oriģināli zinātniskie raksti, kas publicēti Web of Science vai SCOPUS (A vai B) datubāzēs	72
3.	Tehnoloģiju tiesības	13

4.	Intelektuālā īpašuma licences līgumi	1
5.	Ziņojumi par rīcībpolitikas ieteikumiem un rīcībpolitiku ietekmi	53
6.	Sekmīgi nokārtots maģistra valsts (gala) pārbaudījums un noteiktā kārtībā aizstāvēts promocijas darbs, ievērojot programmas mērķi un uzdevumus	59
7.	Kopējā projektos iesaistīto pētnieku slodze (pilna laika ekvivalenta izteiksmē 36 mēnešu periodā)	124,64 PLE
7.1.	Tajā skaitā projektos iesaistīto studējošo slodze (pilna laika ekvivalenta izteiksmē 36 mēnešu periodā)	69,9 PLE

Neskaitot minētos rezultātos rādītājus, projektos iecerēts:

- izdot dažāda vieda atskaites par pētniecības rezultātiem
- publikācijas Latvijas populārzinātniskajos žurnālos
- modeļu iekļaušana mācībuursos
- sociālo kontu uzturēšana un papildināšana
- praktisku semināru rīkošana
- informatīvi ziņojumi plašākai sabiedrībai
- vietējās un starptautiskās konferences
- Apvārsnis 2020 pieteikumi
- u.c.

Secinājumi

2018. gadā tika izveidots jauns ietvars VPP veidošanai, izvērtēšanai un īstenošanai. Šajā ietvarā finansējumu ir ieguvuši 17 jauni projekti, kas Latvijas sabiedrībai un valstij dos jaunu skatījumu par dažādiem jautājumiem, piedāvājot pētniecībā un zināšanās balstītas atziņas.

VPP galvenais uzdevums ir risināt Latvijai akūtus, kā arī tālākā valsts attīstībā nozīmīgus jautājumus. Šis uzdevums ietver pētniecības un valsts pārvaldes vides tuvināšanos, kas ir izaicinājums abām pusēm. Lai panāktu labākos rezultātus, kā arī kopīgi pārskatītu pētniecības prioritātes, abām pusēm ir jābūt pastāvīgā sadarbībā.

Vienlaikus projektiem ir jāsasniedz arī zinātniski nozīmīgi rezultāti, kas virzīs Latvijas zinātnes attīstību, attīstīs jaunas pētnieku grupas un pētniecības virzienus, kā arī padarīs Latvijas pētniekus konkurētspējīgākus starptautiski.

Izaicinājums VPP finansētājiem un īstenošanai ir pārlicināties par vienotas komunikācijas un rezultātu aprobēšanas stratēģijas izveidi, aktīvi popularizējot finansēto projektu rezultātus, kā arī palīdzot tos nodot politiķiem un valsts pārvaldei, panākot zināšanās balstītu lēmumu pieņemšanu.

Lai izvērtētu zinātnieku panākumus projektu ieviešanā, Latvijas Zinātnes padome organizēs projektu vidusposma un noslēguma zinātnisko izvērtēšanu, kā arī apkopos informāciju par projektu veikumu. Politikas plānotāji regulāri iepazīsies ar projektu saturiskajiem rezultātiem, kurus izmantot tālākā politikas plānošanā un politikas ieviešanas monitoringā.

Projektu zinātnisko ekspertīzi veica starptautiskie eksperti, kuri projektu pieteikumus novērtēja augstu. Tajā pašā laikā pēc izvērtēšanas ir konstatēti trūkumi, kurus nepieciešams ievērot gan finansēto projektu īstenošanā, gan arī iesniedzējiem nākotnes projektu konkursos. Lielākie izaicinājumi:

- izveidot darba plānu, kas ir cieši saistīts ar projekta mērķi, parādot sinerģiju starp projektā iecerētajām aktivitātēm un paredzot projektā iesaistīto pētnieku lomas
- starpdisciplināru projektu gadījumā paredzēt visām pētījuma nozarēm atbilstošus speciālistus un metodoloģiskās pieejas
- projekta budžetā plānot finansējumu pietiekamā apmērā visām iecerētajām aktivitātēm, nevis tikai personāla atlīdzībai
- izveidot stratēģiju projekta rezultātu komunicēšanai politikas veidotājiem un ieviesējiem, kā arī plašākai sabiedrībai, paredzot mērķauditorijas un konkrētus pasākumus.

Sastādīja:

Ingmārs Kreišmanis

ingmars.kreismanis@lzp.gov.lv